

JEAN-YVES THIBAUDET

klavir / piano

Dirigent / Conductor:

ANDRIS NELSONS

BOSTONSKI SIMFONIČNI ORKESTER BOSTON SYMPHONY ORCHESTRA

.....

SREDIŠČE VAŠIH DOŽIVETIJ

AT THE HEART OF YOUR EXPERIENCE

Ljubljana, **20. 6. – 3. 9. 2023**

Ustanoviteljica Festivala Ljubljana je Mestna občina Ljubljana.
The founder of the Ljubljana Festival is the City of Ljubljana.

Mestna občina
Ljubljana

Častni pokrovitelj Ljubljana Festivala 2023 je župan Mestne občine Ljubljana
Zoran Jankovič. / *The Honorary Patron of the 2023 Ljubljana Festival is the
Mayor of the City of Ljubljana, Mr Zoran Jankovič.*

Petek, 1. september 2023, ob 20.00
Friday, 1 September 2023, at 8.00 pm
Gallusova dvorana / Gallus Hall, Cankarjev dom

JEAN-YVES THIBAUDET

klavir / piano

Dirigent / Conductor:

ANDRIS NELSONS

BOSTONSKI SIMFONIČNI ORKESTER / BOSTON SYMPHONY ORCHESTRA

Program / Programme:

C. Simon: Štirje afroameriški plesi / *Four Black American Dances*

- I. Ring Shout
- II. Waltz
- III. Tap!
- IV. Holy Dance

I. Stravinski: Petruška (različica 1947) / *Petrushka (version 1947)*

- I. Pustni sejem, Sejemski šarlatan, Ruski ples / *The Shrove-tide Fair, The Charlatan's Booth, Russian Dance*
- II. V Petruškini sobi / *Petrushka's Room*
- III. Zamorec, Balerina, Valček zamorca in balerine / *The Moor's Room, Dance of the Ballerina, Waltz of Ballerina and Moor*
- IV. Pustni sejem, Ples dojilj, Ples kmeta z medvedom, Ples cigank, Ples kočijažev, Maškarada, Zaključek: Petruškina smrt / *The Fair Toward Evening, Dance of the Wet-Nurses, Dance of the Peasant and the Bear, Dance of the Gypsy Girls, Dance of the Coachmen and Grooms, The Masqueraders, Conclusion: Petrushka's Death*

C. Saint-Saëns: Koncert za klavir in orkester št. 5 v F-duru, op. 103, Egipčovski / *Piano Concerto No. 5 in F major, Op. 103 Egyptian*

- I. Allegro animato
- II. Andante
- III. Molto allegro

M. Ravel: Valček, koreografska pesnitev, M. 72 / *La valse, poème choréographique, M. 72*

Ameriški skladatelj **Carlos Simon** (1986) je **Štiri afroameriške ples** napisal leta 2022 po naročilu Bostonskega simfoničnega orkestra. Skladatelj se veliko pogloblja v glasbene tradicije afroameriških prebivalcev ZDA z vidika sodobne koncertne glasbe in v tej skladbi postavlja tradicionalne ples v nov kontekst sodobnega orkestrskega medija. Orkestrski zvok napolni s sodobnimi, filmskimi zvočnimi barvami in posebnimi učinki, ki posnemajo prepoznavne zvočne posebnosti plesov. »Ples je od nekdaj del vsake kulture. Predvsem v afroameriških skupnostih je bil in je sestavni del družabnih srečanj. V ameriški zgodovini je bilo ustvarjenih na stotine, morda tisoče plesov, ki so nastali v času suženjstva pa vse do Jima Crowa. Ta skladba je orkestralna študija glasbe plesov, kot so ring shout, valček, step in sveti ples. Vsi ti so le prikaz širokega spektra kulturnih in družbenih razlik v afroameriških skupnostih,« je dejal skladatelj. *Ring shout* je ekstatičen, transcendentalen in religiozen obred afriških sužnjev, ki se gibajo v krogu, udarjajo z nogo ob tla in ploskajo. *Valček* je bil galanten in razsipen ples višjih belskih slojev, v kroge Afroameričanov pa je vstopil šele po letu 1930. *Tap!* temelji na stepu, ki ga označujejo udarci čevljev ob tla in obenem zavzemajo vlogo tolkal. Protestantško bogoslužje vključuje živahen ples, spontano vzklikanje in prešerno petje, kar ponazarja zadnji stavek, *Holy dance*, sveti ples.

Igor Stravinski (1882–1971) si je **Petruško** sprva zamislil kot koncertno skladbo za klavir in orkester, v kateri bi pianist stopil v vlogo lutke in v dvogovoru z orkestrom uprizoril igro, v kateri orkester reši poslušalce pred njegovim divjim igranjem na klavir. Leta 1911 je osnutke te skladbe pokazal baletnemu impresariju Sergeju Djagilevu in ta ga je pregovoril, naj iz tega raje ustvari balet. Vsebina podlaga je groteskna zgodba o strasti in umoru v trgovini ruskega lutkarja. Balet o lutki, ki preživi umor in se roga občinstvu, so leta 1911 z velikim uspehom premierno uprizorili v Parizu. Ko se je Stravinski leta 1947 vrnil k partituri, je to storil po tem, ko je v preteklih desetletjih svojo energijo posvetil razvoju veliko bolj objektivnega sloga. Priredba tako pomeni pobeg v neoklasicizem. Verzija *Petruške* iz leta 1947 vrača glasbi nekaj prvotnega značaja. Izpostavlja posamezne elemente skladbe, ki so bili del prvotne ustvarjalne zasnove, še preden je Stravinski glasbene ideje uporabil v baletu. Prilagodil jo je za koncertno izvedbo in ji odvzel odske karakteristike.

Camille Saint-Saëns (1835–1921) je **Koncert za klavir in orkester št. 5 v F-duru, op. 103**, napisal pozimi v letih 1895 in 1896 v Egiptu. V tem veličastnem delu se sklicuje prav na ta čas. V *Egipčanskem koncertu* slišimo najboljše, kar je Saint-Saëns dosegel kot skladatelj. Glasba je melodična in preprosta, izžareva prefinjeno očarljivost in briljantno tehniko vrhunskega mojstra. Gre za eno od skladateljevih eksotičnih del, v katerih si s pomočjo modalnih odklonov v harmoniji pomaga ustvariti lokalni kolorit. V njem zazvenijo petje žab v Nilu, nubijska ljubezenska pesem in v finalu vrtenje ladijskih propelerjev. Skladatelj je zapisal, da nas v osrednjem delu glasba »popelje na potovanje na Vzhod in v pasaži na fisu tudi na Daljni vzhod«. Zaradi teh eksotizmov in kraja nastanka se je dela oprijel vzdevek egipčanski, ki pa mu ga ni dal skladatelj. Tako pisanje tega *Koncerta* kot pozitiven sprejem med kritiki in občinstvom po premieri sta bila za 60-letnega skladatelja pravi pomlajevalni tretma.

Klavirska glasba **Mauricea Ravela** (1875–1937) je ena izmed najbolj vznemirljivih, barvitih in zahtevnih v klavirskem repertoarju. Ravelov biograf Leon-Paul Fargue je zapisal: »Ravelova obremenjenost s popolnostjo, da bi zadovoljil globoko potrebo vedno iščočega duha, je dala njegovi umetnosti nekaj trdosti, /.../ Največja napaka! Pod zunanjo čistostjo in natančnostjo ... je ljubeznivo, preprosto, milo in trpeče srce.« **Valček (La Valse)** je koreografska pesnitev, ki jo je napisal leta 1919 po naročilu Djagileva. Skladba se s svojo izvirno temo poklanja dunajskim valčkom Johanna Straussa II. Je nostalgичen valček, ki vznikne z neopredeljivim ritmičnim pulzom iz nič in se ob nizu sekvenc z različnimi valčki stopnjuje in razraščča v apokaliptično silovitost. Prikazuje mrzlični ples množice, ki se v razkošni in prostrani dvorani kraljevskega dvora iz leta 1885 predaja ritmom valčka. Ravel je Djagilevu skladbo predstavil v priredbi za dva klavirja, a jo je ta zavrnil, češ da ni dovolj baletna po značaju. Priredba za klavir solo je izvedbeno izredno zahtevna in redkeje slišana, le redki pianisti si jo drznejso izvajati.

Jean-Yves Thibaudet že več kot tri desetletja koncertira po vsem svetu, posnel je več kot 50 albumov in si pridobil sloves enega najboljših pianistov današnjega časa. Tuje mu ni področje filma, mode in vizualne umetnosti. Vse življenje se zavzema za izobraževanje in spodbujanje mladih glasbenih talentov. Je prvi rezidenčni umetnik v zgodovini Šole v Colburnu v Los Angelesu, kjer živi. Šola od leta 2017 podeljuje študentom štipendije Jeana-Yvesa Thibaudeta, ki jih financirajo donatorji Colburna. Njegovi posnetki so prejeli dve nominaciji za grammyja ter mnoge nagrade, med katerimi so diapason d'or, choc du monde de la musique, Edisonova nagrada ... Je solist v filmu Wesa Andersona *Francoska depeša*, njegovo igranje je mogoče slišati v filmu *Prevzetnost in pristranost* ter z oskarjem nagrajeni *Pokori*. Njegovo koncertno garderobo oblikuje dama Vivienne Westwood. Thibaudet je prejemnik viteškega reda za umetnost in literaturo, leta 2012 pa še oficirskega reda, ki ga podeljuje francosko ministrstvo za kulturo. Leta 2020 je bil imenovan za ambasadorja francoskih ustvarjalnih in kulturnih praks v Romuniji. Je umetniški svetovalec festivala *Musique & Vin au Clos Vougeot*. Thibaudet se na festivalski oder vrača po devetih letih, ko je s Kraljevim orkestrom Concertgebouw in dirigentom Marissom Jansonsom nastopil na zaključku 62. Ljubljana Festivala.

Andris Nelsons je glasbeni direktor Bostonskega simfoničnega orkestra in glavni dirigent Gewandhaus orkestra Leipzig. Ustvaril je nekaj edinstvenega na mednarodnem glasbenem prizorišču; ta dva orkestra je med seboj povezal in se tako uveljavil kot eden izmed najbolj inovativnih dirigentov tega časa. Bostonski simfonični orkester je začel voditi v sezoni 2014/15, Gewandhaus orkester Leipzig pa ga je imenoval za dirigenta v sezoni 2017/18. Leta 2019 je orkestra združil v edinstveno umetniško zavezništvo, nastopila sta v dvorani Bostonskih simfonikov na nizu koncertov in posnela sedem zgoščenk za založbo Deutsche Grammophon z deli Richarda Straussa. Po pogodbi z založbo Deutsche Grammophon je z Dunajskimi filharmoniki posnel vse Beethovnovе simfonije. Dirigira orkestrom, kot so Berlinski filharmoniki, Simfonični orkester Bavarskega radia in Kraljevi orkester Concertgebouw, ter nastopa z opernimi hišami, kot so Kraljeva operna hiša v Londonu in Wagnerjev festival v Bayreuthu. Rodil se je

leta 1978 v Rigi in svojo kariero začel kot trobentač v Orkestru Latvijske narodne opere, nato pa začel študirati dirigiranje. Bil je glasbeni direktor Simfoničnega orkestra mesta Birmingham, glavni dirigent Severozahodne nemške filharmonije v Herfordu in umetniški vodja Latvijske narodne opere. Je prejemnik nagrade grammy.

Bostonski simfonični orkester (BSO), ki je v svoji 142. sezoni, je imel prvi koncert leta 1881. Danes poleg koncertnih nastopov v Bostonu in na Poletnem glasbenem festivalu v Tanglewoodu svojo priljubljenost med milijoni poslušalci po vsem svetu krepi na spletu, radiu, televiziji, z izobraževalnimi programi, posnetki in na turnejah. Leta 2013 je začel novo poglavje v svoji zgodovini, ko je bil mladi, a že mednarodno uveljavljeni latvijski dirigent Andris Nelsons imenovan za njegovega novega glasbenega direktorja. V devetih sezonah je orkester pod njegovim vodstvom prejel več grammyjev in si pridobil velik ugled na odmevnih mednarodnih turnejah. BSO je ambasador sodobne glasbe, novitete naroča pri najpomembnejših skladateljih današnjega časa. Poslušalstvo si pridobiva tudi z mladinskimi koncerti in izobraževalnimi programi, v Tanglewoodu upravlja ena najpomembnejšim glasbenih centrov na svetu, namenjenih usposabljanju mladih glasbenikov. V novejši zgodovini je njegovo delovanje zaznamoval dirigent Seidži Ozava, ki ga je vodil 29 let (od leta 1973). Leta 1979 je bil prvi ameriški orkester, ki je odšel na turnejo na Kitajsko. Med letoma 2004 in 2011 je orkester vodil James Levine. BSO uresničuje in nadgrajuje vizijo ustanovitelja Henryja Leeja Higginsona in Bostončanom ponuja vrhunske koncerte klasične glasbe.

Metka Sulič

.....

*The **Boston Symphony Orchestra** is the second oldest of the five major American symphony orchestras. It rose to prominence under the baton of the renowned Serge Koussevitzky, with whom it gave the first live concert for a radio broadcast in 1926. The orchestra's current music director is conductor **Andris Nelsons**, who is also the Kapellmeister of the legendary Gewandhausorchester Leipzig. Under his leadership, symphony orchestras around the world present works by composers of the younger generation alongside their established repertoires. The programme will open with Four Black American Dances by Carlos Simon, whose music often draws attention to social justice issues in America. The first part of the evening will conclude with a concert performance of Petrushka, one of Igor Stravinsky's famous ballets, which transports us to the atmosphere of a Russian fair. In the second part, the musicians from Boston will be joined by the versatile pianist **Jean-Yves Thibaudet** for a performance of Camille Saint-Saëns' last piano concerto. The concerto is popularly known as The Egyptian, as it was inspired by many oriental elements. The programme will conclude with La valse – an attempt at a caricature and at the same time a tragic post-war allusion to the musical form of the waltz – by that master of orchestration Maurice Ravel. (Jan Prepadnik)*

PRVE VIOLINE / FIRST VIOLINS

Tamara Smirnova, koncertna
mojstrica / *concertmaster*
Alexander Velinzon, prvi namestnik
koncertnega mojstra / *first
associate concertmaster*
Elita Kang, namestnica koncertnega
mojstra / *associate concertmaster*
Yuncong Zhang
Lucia Lin
Ikuko Mizuno
Aza Raykhtsaum
Bonnie Bewick
James Cooke
Victor Romanul
Catherine French
Jason Horowitz
Ala Jojatu
Bracha Malkin
Sophie Wang

DRUGE VIOLINE / SECOND VIOLINS

Haldan Martinson, vodja / *principal*
Julianne Lee
Sheila Fiekowsky
Nicole Monahan
Ronan Lefkowitz
Jennie Shames
Valeria Vilker Kuchment
Tatiana Dimitriadis
Si-Jing Huang
Wendy Putnam
Xin Ding
Glen Cherry
Lisa Ji Eun Kim
Jenny Ahn
Takumi Taguchi
Miguel Cárdenas
John Holland
Kina Park
Caroline Pliszka

VIOLINE / VIOLAS

Steven Ansell, vodja / *principal*
Cathy Basrak
Danny Kim
Rebecca Gitter
Michael Zaretsky
Rachel Fagerburg
Daniel Getz
Kathryn Sievers
Mary Ferrillo
Steven O. Laraia
Leonardo Vásquez Chacón
Nathaniel Farny
Kazuko Matsusaka
Daniel Orsen
Lisa Sung

VIOLONČELA / CELLOS

Blaise Déjardin, vodja / *principal*
Oliver Aldort
Alexandre Lecarme
Mickey Katz
Owen Young
Mihail Jojatu
Adam Esbensen
Will Chow
Jonah Ellsworth
Christine Lee
Roric Cunningham

KONTRABASI / DOUBLE BASSES

Edwin Barker, vodja / *principal*
Lawrence Wolfe
Benjamin Levy
Dennis Roy
Todd Seeber
John Stovall
Thomas Van Dyck
Carl Anderson
Joseph Hearne
Andres Vela
Charles Clements

FLAVTE / FLUTES

Elizabeth Rowe, vodja / *principal*
Clint Foreman
Elizabeth Klein, namestnica
vodje / *associate principal*

PIKOLO / PICCOLO

Cynthia Meyers

OBOE / OBOES

John Ferrillo, vodja / *principal*
Mark McEwen
Keisuke Wakao

ANGLEŠKI ROG / ENGLISH HORN

Robert Sheena

KLARINETI / CLARINETS

William R. Hudgins, vodja / *principal*
Christopher Elchico
Thomas Martin, namestnik vodje
in klarinet v es-u / *associate
principal & E-flat clarinet*

BAS KLARINET / BASS CLARINET

Andrew Sandwick

FAGOTI / BASSOONS

Richard Svoboda, vodja / *principal*
Suzanne Nelsen
Richard Ranti, namestnik vodje /
associate principal

**KONTRAFAGOT /
CONTRABASSOON**

Cornelia Sommer

ROGI / HORNS

Richard Sebring, vodja / *principal*

Rachel Childers

Michael Winter

Jason Snider

Devin Gossett

Kevin Owen

TROBENTE / TRUMPETS

Thomas Rolfs, vodja / *principal*

Benjamin Wright

Thomas Siders, namestnik vodje /
associate principal

Michael Martin

POZAVNE / TROMBONES

Toby Oft, vodja / *principal*

Stephen Lange

Douglas Rosenthal

**BAS POZAVNA /
BASS TROMBONE**

James Markey

TUBA

Mike Roylance, vodja / *principal*

TIMPANI

Timothy Genis

TOLKALA / PERCUSSION

J. William Hudgins

Daniel Bauch, pomočnik timpanista / *assistant timpanist*

Matthew McKay

Joseph Becker

Harrison Honor

George Nickson

HARFE / HARPS

Jessica Zhou, vodja /
principal

Emily Levin

Krysten Keches

**KLAVIR, ČELESTA / PIANO,
CELESTA**

Vytas Baksys

KNJIŽNIČARJI / LIBRARIANS

D. Wilson Ochoa, vodja / *principal*

Mark Fabulich

Russel Allyn

**POMOČNIKA DIRIGENTA /
ASSISTANT CONDUCTORS**

Anna Rakitina

Earl Lee

INŠPICIENT / STAGE MANAGER

John Demick

Sponzor / Sponsor:

Izdal / Published by: **FESTIVAL LJUBLJANA**, september / September 2023

Zanj / For the Publisher: **DARKO BRLEK**, direktor in umetniški vodja,
častni član Evropskega združenja festivalov / *General and Artistic
Director, Honorary member of the European Festivals Association*

Besedila / Texts: **METKA SULIČ, JAN PREPADNIK**

Prevod / Translation: **AMIDAS, d. o. o.**

Oblikovanje / Design: **ART DESIGN, d. o. o.**

ljubljanafestival.si

www.facebook.com/ljubljanafestival

www.instagram.com/festival_ljubljana/

www.youtube.com/user/TheFestivalLjubljana

Glavni sponzor / General sponsor:

Sponzorji 71. Ljubljana Festivala / Sponsors of the 71st Ljubljana Festival:

Sponzorji posameznih prireditev / Sponsors of the individual events:

Glavni medijski sponzor / General media sponsor:

Medijski sponzorji / Media sponsors:

Uradna vina / Official wines:

Prijatelji Festivala Ljubljana / Friends of Ljubljana Festival:

Partnerji Ljubljana Festivala / Ljubljana Festival partners:

Uradni prevozniki / Transport partners:

Vstopnice / Tickets: ljubljanafestival.si, Eventim, blagajna Križank, bencinski servisi / Križanke Box Office, gas stations

Več informacij / More information: ljubljanafestival.si

Festival Ljubljana si pridržuje pravico do sprememb v programu in prizoriščih.
The Ljubljana Festival programme and venues are subject to change.